

Олена МІКЛАШЕВСЬКА

здобувачка освітньо-професійної програми
«Менеджмент закладів охорони здоров'я», ЗУНУ
(науковий керівник: д.е.н., професор кафедри
менеджменту, публічного управління та персоналу ЗУНУ
Руслан АВГУСТИН)

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ЯК КЛЮЧОВИЙ МЕХАНІЗМ ПІДВИЩЕННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ КОНКУРЕНЦІЇ

Трансформація системи охорони здоров'я України в руслі принципів ринкової економіки зумовлює необхідність докорінного перегляду та оновлення управлінських підходів, що визначають функціонування медичних закладів. Перехід від адміністративно-командної моделі до ринковоорієнтованої системи господарювання висуває нові вимоги до організації управління, серед яких особливе місце посідає впровадження сучасних концепцій менеджменту, спроможних забезпечити раціональне використання ресурсів, підвищення якості медичних послуг, посилення конкурентоспроможності закладів та їхню здатність адаптуватися до змін зовнішнього середовища. В умовах зростаючої складності системи охорони здоров'я, інтенсифікації нормативних реформ, швидкого технологічного прогресу та зміни соціальних очікувань населення роль дієвих управлінських інструментів стає вирішальною для забезпечення стійкого розвитку медичних установ.

У цьому контексті системний підхід набуває статусу ключового методологічного інструмента, що дозволяє розглядати організацію як цілісну, відкриту, динамічну систему. У межах даного підходу медичний заклад інтерпретується не лише як сукупність структурних підрозділів, персоналу та матеріально-технічних ресурсів, а як комплексно організована система взаємопов'язаних

елементів, діяльність яких спрямована на досягнення певних стратегічних і соціально значущих результатів. Застосування системної парадигми передбачає визначення входів у систему (ресурсів, фінансів, інформації), внутрішніх процесів (організаційних, клінічних, управлінських, логістичних), виходів (результатів медичної діяльності, якості послуг, рівня задоволеності пацієнтів), а також механізмів взаємодії із зовнішнім середовищем, яке включає економічні, політичні, соціальні, технологічні та демографічні фактори. Не менш важливою є наявність ефективного механізму зворотного зв'язку, який забезпечує своєчасне коригування управлінських рішень і підвищує адаптивність системи.

Особлива актуальність системного підходу виявляється в умовах реформування медичної галузі, коли управління закладами охорони здоров'я повинно враховувати одночасно технічні, фінансово-економічні, соціальні та етичні аспекти їхньої діяльності. Сучасна модель управління медичним закладом передбачає інтеграцію інструментів стратегічного менеджменту, маркетингу, контролінгу, інформаційно-аналітичних систем та інноваційного розвитку. Водночас ефективність системи залежить від здатності закладу узгодити внутрішні процеси зі змінами у нормативно-правовому полі, зокрема з вимогами державного фінансування за принципом «гроші йдуть за пацієнтом», формуванням пакетів медичних послуг та запровадженням стандартів якості.

Медичний заклад у системній парадигмі постає як багаторівнева структура, у якій переплітаються функціональні зв'язки між клінічними, діагностичними, адміністративними, фінансовими, логістичними та інформаційними підсистемами. Відповідно, управління потребує врахування взаємозалежності всіх цих елементів, оскільки зміни в одному компоненті неминуче впливають на функціонування інших. Такий підхід дозволяє не лише підвищити прозорість і керованість організаційних процесів,

а й сформувати умови для оптимізації ресурсних потоків, удосконалення комунікацій, підвищення мотивації персоналу та забезпечення стратегічного розвитку.

Важливим складником системного управління є проведення маркетингових досліджень, які дозволяють сформувати параметри виходу системи, тобто визначити, які медичні послуги мають бути запропоновані, які їх якісні характеристики будуть конкурентними на ринку, які ресурси потрібні для їх реалізації, які часові межі та вартісні параметри є прийнятними для цільових груп споживачів. Клінічна якість є важливим, але не єдиним критерієм конкурентоспроможності. Значну роль відіграють також імідж медичного закладу, ефективність комунікації з пацієнтами, доступність інформації, технологічні інновації, логістичні можливості та рівень цифровізації.

Параметри входу системи управління визначають наявні ресурси і можливості закладу охорони здоров'я. Вони включають кваліфікацію та професійний рівень персоналу, технічний стан медичного обладнання, рівень впровадження інформаційних технологій, ефективність організації праці, ступінь дотримання стандартів лікувальної діяльності, а також результативність управлінських процесів. Оцінювання цих параметрів дозволяє визначити наявні резерви, виявити слабкі ланки та сформувати інноваційні рішення щодо підвищення ефективності діяльності.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що системний підхід є дієвим інструментом забезпечення цілісності, адаптивності та ефективності управління медичними закладами в умовах конкурентного середовища. Він сприяє оптимізації управлінських процесів, раціоналізації використання ресурсів, підвищенню якості та доступності медичних послуг, а також зміцненню стратегічних позицій медичних установ. Застосування системного підходу не лише забезпечує ефективну поточну діяльність медичних закладів, а й створює основу для їхнього

довгострокового розвитку, інноваційності та відповідності сучасним викликам у сфері охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Августин Р. Р., Стахів О. В. Визначення стратегічних пріоритетів управління системним розвитком закладів охорони здоров'я. Академічні візії. 2023. № 17. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/250>
2. Августин Р., Демків І. Управління формуванням ресурсного забезпечення стратегічного розвитку підприємства. Вісник Хмельницького національного університету, Хмельницький, 2021, № 3 (292), С. 77-81.
3. Демків І., Августин Р. Управління кадровим потенціалом закладів охорони здоров'я. Development Service Industry Management, 2, 2024, 284–288. URL: [https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6\(45\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2024-6(45))